

Frusztráció

Hermán Gelb hátrafordult, hogy a távolodó alakot figyelje. Aztán megkérdezte:

- Ez nem a miniszter volt?
- De, a külügyminiszter. Az öreg Hargrove. Indulhatunk ebédelni?
- Persze. Ő mégis mit keresett itt?

Peter Jonsbeck nem válaszolt azonnal. Egyszerűen felállt, és intett Gelbnek, hogy kövesse őt. Végigsétáltak a folyosón, aztán beléptek egy fűszeres ételgőzöktől illatozó helyiségbe.

- Tessék! - szólalt meg Jonsbeck. - Az egészet egy számítógép készítette el. Teljesen automatikusan. Anélkül, hogy emberi kéz érintette volna. És magam írtam a programot. Valami egészen különlegeset ígértem, és íme... Valóban finom volt. Gelb nem tagadhatta ezt, és nem is akarta. Desszert közben rákérdezett:

- De mit keresett itt Hargrove?

Jonsbeck elmosolyodott.

- Programozási tanácsot kért. Mi másra lennék jó?

- De miért? Vagy olyasmiről van szó, amiről nem beszélhetsz?

- Olyasmiről, amiről úgy gondolom, hogy jobb, ha nem beszélek, de alapvetően nyílt titok. Egyetlen számítógépes sincs a fővárosban, aki ne tudná, miben mesterkedik a szerencsétlen frusztrált balek.

- Nos, miben mesterkedik?

- Háborúzik.

Gelb szeme kikerekedett.

- Kivel?

- Valójában senkivel. Számítógépes analízissel harcol velük. Nem is tudom, milyen régóta csinálja már.

- De miért?

- Azt szeretné, ha a világ hozzánk hasonlóná válna: nemes, becsületes, tisztességes lenne, abszolút tiszteletben tartaná az emberi jogokat, és így tovább.

- Én is ezt szeretném. Mindenki ezt szeretné. Folyamatos nyomást kell gyakorolnunk a rossz fiúkra, és kész.

- Ahogyan Ők is folyamatos nyomást gyakorolnak ránk. Ők úgy vélik, nem vagyunk tökéletesek.

- Nem hinném, hogy azok lennének, de náluk jobbak vagyunk. Te is tudod.

Jonsbeck vállat vont.

- Nézőpont kérdése. Nem érdekes. Egy egész világot kell elirányítanunk, az űrben terjeszkednünk, továbbfejlesztenünk a számítógépesítést. A kooperáció folyamatos együttműködésre ösztökél, a fejlődés pedig kifejezetten vontatott. Valahogy elboldogulunk majd. Hargrove egyszerűen nem akar kivárni. Gyors fejlődésre vágyik... kikényszerítetre. Tudod, gatyába akarja rázni a trógerokat. Elég erősek vagyunk hozzá, hogy megtegyük.

- Kikényszeríteni? Úgy érted, háborúval? Többé nem vívunk háborúkat.

- Mert túlságosan bonyolulttá vált a dolog. Túl veszélyessé. Mind túlságosan erősek vagyunk. Érted, mire gondolok, ugye? Hargrove viszont úgy gondolja, megtalálhatja a módját. Betáplálunk bizonyos kezdeti feltételeket a számítógépbe, és hagyjuk, hogy a gép matematikailag harcolja végig a háborút, a végén pedig kiadja az eredményeket.

- Hogyan lehet egyenleteket felállítani a háborúhoz?

- Hát próbálkozni kell, öregem. Emberek. Fegyverek. Meglepetésszerű rajtaütés. Ellentámadás. Hajók. Űrállomások. Számítógépek. Nem szabad elfeledkeznünk a számítógépekről sem. Több száz tényezőt, több ezer értéket és több millió kombinációt kell figyelembe venni. Hargrove úgy véli, hogy meg lehet találni a kezdeti feltételeknek és az események alakulásának egy olyasféle kombinációját, amely a mi egyértelmű győzelmünkhöz vezet, és kellően kevés kárt tesz a világban, ezért a folyamatos frusztráltság állapotában munkálkodik.

- No de mi lesz, ha sikerül elérnie, amit akar?

- Nos, ha rá tud lelteni a megfelelő kombinációra... ha a számítógép kijelenti: „Ez az”, akkor, úgy gondolom, szerinte rá tudja majd beszélni a kormányunkat, hogy pontosan a számítógép által kidolgozott haditerv alapján harcolják végig a háborút, hogy, amennyiben nem jön közbe valamilyen véletlenszerű esemény, elérjük, amit akarunk.

- Ez emberveszteségekkel járna.

- Ez elkerülhetetlen. De a számítógép feltételezhetően összevetné a veszteségeket és a - például gazdasági vagy környezeti - károkat azzal, amit azzal nyerhetnénk, ha mi uralnánk a világot, és ha úgy ítéli meg, hogy az előnyök túlsúlyban vannak az emberveszteségekhez képest, akkor engedélyt ad egy „igazságos háború” elindításához. Végére is talán még a vesztes nemzeteknek is hasznára válhat, ha mi irányítjuk őket a fejlettebb

gazdaságunkkal és fejlettebb erkölcsi érzékünkkel.

Gelb hitetlenkedve bámult maga elé, és kijelentette:

- Nem is sejtettem volna, hogy egy kitörni készülő vulkán kráterének peremén üldögélünk. Mit értettél „véletlenszerű eseményen”?

- A számítógépes program megpróbálja bekalkulálni a váratlant is, de ez természetesen megvalósíthatatlan. Ezért nem érdemes arra számítani, hogy valaha is megérkezik az engedély. Eddig nem jött meg, és hacsak a vén Hargrove-nak nem sikerül teljesen kielégítő számítógépes háborús szimulációt prezentálnia a kormány előtt, szerintem nem sok esélye van rá, hogy kikényszeríthetne ilyet.

- Ezért aztán téged kerest meg, no de milyen céllal?

- Nyilván azért, hogy javítsak a programon.

- És segítesz neki?

- Természetesen. Magas honoráriumot helyezett kilátásba, Hermán.

Gelb a fejét ingatta.

- Peter! Pusztán a pénzért össze fogsz hozni egy háborút?

- Nem lesz semmiféle háború. Nem létezik az eseményeknek olyan valószínű kombinációja, amely rávehetné a számítógépet, hogy a háború mellett döntsön. A számítógépek sokkal értékesebbnek tekintik az emberi életet, mint maguk az emberek, és ami még elfogadhatónak tűnhet Hargrove miniszter számára vagy akár a mi szemünkben is, egy számítógépnek sosem lesz az.

- Ebben hogyan lehetsz ennyire biztos?

- Mert programozó vagyok, és nem ismerek olyan módszert, amivel be lehetne programozni a számítógépbe azt, ami bármiféle háború, bármiféle üldözés, bármiféle gonoszság megindításához, közben pedig a folyamat által okozott ártalmak figyelmen kívül hagyásához a leginkább szükséges. És mivel hiányzik belőle a lég-szükségesebb, a számítógép Hargrove-nak és a többi háború után ácsingózónak újra meg újra csak frusztrációt fog okozni.

- És mi lenne az, ami hiányzik a számítógépekből?

- De hát ez nyilvánvaló, Gelb! Teljesen hiányzik belőlük az önhittség.

(Galamb Zoltán)